HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אור לי"ד [ד] **נאור הגר.** בגמרא (דף ז:) מפרש טעמא: **בודקין.** שלא יעבור עליו בבל ירואה ובבל ימצא: **ובמה אמרו.** לקמן במתניתין: **שפי שורות.** של חביות הסדורות במרתף של יין לריך לבדוק ביניהם. אחרי שמוכרו כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין לריך לבדוק למה הוצרכו לבודקו ומפרש לא אמרו שלא במרתף שמכניסין בו חמץ כגון מרתף שמסתפק ממנו יין לשולחנו ופעמים שהשמש עומד למזוג יין ופתו בידו וכשהיין הלה נכנס למרתף להביא יין: **שפי שורות על פני כל המרתף.** בגמ' (דף ח:) מפרש מאי היא: **שפי שורות החיצונות הן'.** מפרש בגמ' (שם): **גמ' ת"ר קף סלקא דעתך מאן דאמר נגהי נגהי ממש.** כשיאיר השמש שחרית של י"ד: **מאן דאמר לילי לילי ממש** לא גרסי'. **דהא ולחי לילי הוא ממש: הבקר אור.** קס"ד דה"ק ולבקר דהיינו אור כלומר שעמו אור המאפים שולחנו: **מי כתיב האור נקר.** ללמעמע ולאור דהיינו נקר דמימלי לומר לאור לאור שם דבר הוא וקרי לבקר אור: **הבקר אור כתיב.** מאי אור אור גרסי' ולא גרסי' שלא הבקר האיר והמאפים שולחנו כמאן דאמר לאור יום יוצא ולפי דרכו לימדך הכתוב דרך ארץ מאחי יוסף שהמתינו עד שהאיר המזרח כדרך יהודה אבל אור שהוא שם דבר אינו שלא לילה: **נגי טוב.** היינה לדרך יכנס ערבית לבית מלון בעוד החמה זורחת ולמחר יתמין עד הנץ החמה ויצא ולא טוב ולא שהאור טוב לו[ו] שנאמר באור כי טוב[ז] ומה היא טובתו [ח]מפני החיות ומפני הלסטים: **ולאור נקר.** השתא משמע לן דשם דבר הוא וכאי קאמר דור ובכוחו זה להיינו נקר כן יזרח שמש לנליקים שילאו מלפילתן לעולם הבא: **מי כתיב אור נקר.** להיינו שם דבר וניתא אור הוא נקר וכן יזרח שמש: **ולאור נקר כתיב.** ואין זה שם דבר אלא כאאיל של נקר יזרח שמש כשמתחיל הבקר להאיר בעולם הזה והוא חשך ואפל בעלות השחר נוגה מזריחת השמש של עכשיו תהיה אותה שעה לנליקים לעתיד לבא לפי שיהא אור החמה גדול מאד ואפילו עלות השחר שלה יאיר כחך החמה של עכשיו: **למחיר ובא קראו יום.** משעה שמתחיל להאיר והאי אור לאו שם דבר הוא: **והא קיימא לן.** בשמעתא קמייתא דברכות[ט]: **עד שלא הכוכבים יממא.** כלכתיב מעלות השחר ועד שלא הכוכבים דעזרא (נחמיה ד): **אלא.** תרין הכי: **קרייה רחמנא לנהורא כו'.** האי ויקרא לאו שם דבר הוא לפי שאין שם האור יום אלא קרא לנריאתה שהיא שברא מהור מעטה לבושו: **ופקדיה אמצותא דיממא.** ניהו בשמש ולחושך קרא לילה. קרא כאילו הוא עבדו שיבא לפניו: **הא קמ"ל דאור כוכבים נמי אור הוא.** לעולם כוכבים המאירים קאמר ודקא קשיא לך הא שאינן מאירין לא הא דנקט כוכבי אור לאו למעוטי כוכבים שאינן מאירין דכל כוכבים יש להם אור ולבא למעוטי מידי ודקא משמעינן לאור כוכבים קרוי אור ונפקא מינה לגודר הנאה מן האור שיאסר בחמר של כוכבים:

מדקאמר

והא קיימא לן עד צאת הכוכבים יממא הוא. לומר ר"י דפשיטא ליה לגמרא דעד שלא הכוכבים יממא משום דמסקינן בפ"ב דמגילה (דף כ:) דמעלות השחר יום הוא דכתיב ואמנו עושים במלאכה מעלות השחר על שלא הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה ומהתם נמי מוכח דעד שלא הכוכבים יום הוא ולא קשה מהוא קרא לתנאי דפרק במה מדליקין (דף לד: ולה.) דקאמר ר' יהודה משמשקע החמה כל זמן שפני מזרח מלדיימין ואיכא למאן דאמר התם שני חלקי מיל שהוא לפי הגראה שעה גדולה לפני שלא הכוכבים לחין אנו בקיאין בשלא הכוכבים דלחמר התם לא כוכבים גדולים הגראין ביום ולא כוכבים קטנים הגראין בלילה שלא בינונים[יט]: **(כדתנן)** הנודר מן האור. מיהו היכא דלשון בני אדם אינו בלשון המקרא אזלינן בתר לשון בני אדם דהכא לשון בני אדם הוא דאילו בלשון המקרא אור הוא הגוף המאיר ולא הגראה ולשון בני אדם אור הוא הגראה ולא הגוף המאיר ולכך אין הנודר מן האור אסור באור של כוכבים מיתיבי רוצח יקטל עני ואביון ובלילה יהי כגנב

אור

א לארבעה עשר בודקין את החמץ. פ"ה שלא לעבור עליו בבל ילראה ובל ימלא ובקונטרס לר"י כיון דלריך ביטול בלאמר בבל ילראה ובל ימלא לריך ביטול בלאמר בגמ' (דף ו:) הבודק לריך שיבטל ומלתוספתא בביטול בעלמא סגי[א] אמאי הלריכו חכמים בדיקה בלל ובראוי לר"י דלא"ג דסגי בביטול בעלמא החמירו חכמים בדיקה לבדוק חמץ ולבערו [ב]שלא יבא לאכלו וכן משמע לקמן (דף י:) דבעי רבא בכר בשמי קורה וכו' אי ללאת זימנין דנפל ואתי למיכליה[ב] והטעם שהחמירו כאן יפי מבשאר איסורי הנאה שלא הלריכו לבערם משום דאמר מותר כל השנה ולא נאסר רק בפסח ולא בדילי מיניה בדאמר לקמן (דף יא.) ולא דמי לבשר בחלב ובערלה ובלאי הכרם שאיסורם נוהג איסור עולם ג) וגזיר נמי איסוריה שרי לאתויי[ג] אמי אמי ממן שהחמירה בו תורה לעבור בבל ילראה ובל ימלא[ד] החמירו חכמים לבדוק ולבערו בפילו היכא דביטלו משום דילמא אתי למיכליה ונראה לר"ת[ב] דאפילו לפי טעם האחרון ג"ל דהחמירו חכמים בכל חמץ אפי' בחמץ נוקשה ועל ידי תערובת אף על גב דליכא בל ילראה לפר"ת בריש אלו עוברין (דף מב.) דהא אמר שיאור ישרף והיינו חמץ נוקשה בדמוכח התם ואיכא למ"ד אמי אמי התם דכ"ם חמץ גמור על ידי תערובת משמע לאסור להשהותו אפי מותר להשהותו אחאי ישרף והא אמר